

© **Ткачук Ю. В.**

4. Аристотель. Соч. в 4-х томах / Аристотель. — М. : Мысль , 1978. — Т.2. — 687с.
5. Уёмов А. И. Системный подход и общая теория систем / А. И. Уёмов. — М. : Мысль , 1978. — 272 с.
6. Уёмов А.И. Системные аспекты философского знания / А. И. Уёмов. — Одесса : Негоциант , 2000. — 159с.
7. Терентьева Л. Н. Понятие, суждение, умозаключение в категории Аристотеля «соотнесённое» // «Проблеми викладання логіки та дисциплін логічного циклу». IV міжнародна науково-практична конференція (13-14 травня 2010 року). Київський університет. 2010. — С. 99-101.
8. Луканин Р. К. ««Органон» Аристотеля» / Р. К. Луканин. — М. : Наука ,1984. — 303с.
9. Терентьева Л. Н. Системно-параметрическая характеристика фигур простого категорического силлогизма // Научная конференция "Современная логика: проблемы теории, истории и применения в науке". — СПб., 2004. — С. 120–123.]
10. Горский Д.П. Логика / Д. П. Горский. — М. : Учпедгиз , 1963. — 292 с.
11. Уёмов А. Общая теория систем для гуманитариев / А. Уёмов, И. Сараева, А. Цофнас. — Варшава : Universitas Rediviva , 2001. — 220с.
12. Хилькевич А.П. Проблема расширения традиционной силлогистики.– Минск.: Из-во БГУ им. В.И.Ленина, 1981. –190с.
13. Стяжкин Н.И. «Формирование математической логики» / Н. И. Стяжкин. — М., 1967 — С. 304.
14. Терентьева Л.Н. Новизна и достоверность выводов по индукции и дедукции: параметрический анализ / Л.Н. Терентьева // «Перспективы». Социально-политический журнал. — 1(47) 2011». — Одесса. — С.97-101.
15. Лукасевич Я. Аристотелевская силлогистика с точки зрения современной формальной логики» / Я. Лукасевич. — М. : Из-во ИЛ , 1959. — С. 189-311.
16. Нарский И. С., Стяжкин Н. И. «Первая и вторая Аналитики». Послесловие// Аристотель, соч. в четырёх томах, т. 2. — М.: «Мысль» , 1978. — 686с.
17. Гейзенберг В. Шаги за горизонт / В. Гейзенберг. — М.: Прогресс , 1987. — 368с
18. Терентьева Л.Н. Силлогистика Аристотеля и «замкнутая теория» В.Гейзенберга / Л.Н.Терентьева // «Перспективные инновации в науке, образовании, производстве и транспорте '2010. Т.7 Философия и филология. — Одесса, 2010. — С.29-31.

Ткачук Ю. В. – кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних наук Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

УДК: 323.17

УКРАЇНА ТА ЄС: ПЕРСПЕКТИВИ ТА СТРАТЕГІЇ ВЗАЄМОДІЇ

У статті аналізуються перспективи подальших відносин ЄС та його нових трансграничних сусідів, зокрема України.

Ключові слова: Євросоюз, співробітництва, інтеграція, політична уніфікація, європейська безпека.

В статье анализируются перспективы дальнейших отношений ЕС и его новых трансграничных соседей, в частности Украины.

Ключевые слова: Евросоюз, сотрудничества, интеграция, политическая унификация, европейская безопасность.

The prospects of further relations of EU and its new neighbours are analysed in the article, in particular Ukraine.

Keywords: European Union, collaboration, integration, political standardization, European safety.

Новий етап розширення та входження до складу ЄС нових членів поставив перед об'єднанням

проблему перспектив подальших відносин з новими транскордонними сусідами, в тому числі з Україною. Відповіддю ЄС на нові заклики стало послання Європейської комісії Ради ЄС та Європарламенту «Ширша Європа – Сусідство: нові рамки відносин з нашими східними та південними сусідами». До цього документу запропоновано нові програми та нова схема використання нових та діючих програм Євросоюзу щодо співробітництва з країнами сусідами. Під стратегію «сусідства» підпадають Росія, «Західні нові незалежні Держави» (Україна, Молдова, Білорусь) та країни Південного Середземномор'я (Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Лівія, Палестинська Адміністрація, Сирія, Туніс). Часові межі дії нової стратегії не визначено, але йдеться про період, що дорівнює, принаймні, десяти рокам, а також і надалі проголошується, що здатність Союзу забезпечувати для своїх громадян безпеку, стабільність та сталий розвиток не буде більше відокремлюватися від його інтересів тісного співробітництва із сусідами. Щоб забезпечити стабільність як всередині, так і по другий бік кордонів нового Союзу, ставиться на мету створення та розвиток «зони процвітання та дружнього сусідства – кола друзів» [1], з якими ЄС здійснює тісні та мирні стосунки, стосунки співробітництва, «створення разом з сусідами» зони спільного процвітання та спільних цінностей, що має за основу більш глибоку економічну інтеграцію, інтенсифіковані політичні і культурні відносини, підвищений рівень транскордонного співробітництва та спільну відповідальність щодо попередження конфліктів між ЄС та його сусідами. Стратегія «сусідства» торкається універсального спектру відносин на міжнародному, регіональному та локальному рівнях. В документі не вирішуються питання подальшого розширення ЄС та нового членства, тому це питання залишається відкритим, особливо для тих Європейських країн, які чітко висловили своє бажання приєднатися до ЄС. Поряд з цими, питання розширення має бути обговорено вже за участю нових держав, які прийняті до ЄС, а через те рамки «сусідських» відносин навіть у середньостроковому вимірі не включатимуть таких питань, тобто «сусідські» відносини відокремлюються від питання вступу до Європейського Союзу.

Існують різні точки зору на питання впливу глобалізації на процес європейської інтеграції. З одного боку, припускається, що глобалізація сприяє утворенню міцної та об'єднаної Європи. З іншого боку – глобалізацію розглядають як процес, що може підірвати європейську єдність. Як відомо, провідну роль у процесі глобалізації грають Сполучені Штати Америки, які остерігаються, що Європейський Союз буде загрожувати гегемонії США у Європі. Хоча у той же час США заінтересовані у сильній Європі. Заради своєї безпеки і процвітання Вашингтон завжди закликав Європу до спільної інтеграції і пропонував захисний щит для неї. Тому достатньо розповсюджена точка зору, що Америка внесла свій досить вагомий внесок у Європейську стабільність. Інша позиція представлена противниками об'єднаної Європи.

Згідно даної точки зору, зміцнення Європи буде загрожувати американським глобальним інтересам. Західні політологи стверджують, що міцна Європа буде противагою США в глобальному просторі. Так, Герольд Мюллер допускає, що Вашингтон грає в гру, можливо свідомо, щоб зберегти Європу роз'єднаною. А Кристофер Лейн відстоює точку зору, що США повинні допомагати Європі вистояти економічно, але не допомагати в політичній уніфікації.

В якості головної проблеми глобалізації можна визначити неможливість чи нездібність країн Європейського Союзу об'єднатися з США перед лицем загальної загрози. Більшість членів так званої добровільної коаліції не об'єдналися у цьому питанні із-за загрози мегатероризму та існування неоднозначного тлумачення правлячими кругами і суспільним поглядом даних подій.

Більш того, досить поширені антиамериканські настрої можуть генерувати загальну позицію об'єднаної Європи, яка потребує того, щоб бути більш конструктивною. Так, західний політолог Т. Делпек затверджує, що європейці могли б мати справжній вплив, забезпечуючи своє просунення вперед завдяки альтернативним рішенням головних проблем безпеки, замість того, щоб у свій час просто критикувати політику адміністрації Буша. Крім того цей політолог гадає, що стан кризи характерен не тільки у відношеннях між НАТО і Європейським Союзом [Цит. за: 2].

Зараз ще складно зрозуміти, чи будуть Сполучені Штати життєво важливим фактором в утворенні архітектури європейської безпеки, особливо коли більшість європейців критично відносяться до поглядів Вашингтона на мир та його міжнародну політику, по-друге, урахувавши кардинальні зміни у Білому Домі після президентських виборів 2008 року.

Існує безліч факторів, що у майбутньому будуть впливати на європейсько-американські відносини, а саме включення нових членів до Європейського Союзу та НАТО, доля євро і долара, ціни на нафту, результати виборів у головних європейських країнах.

Ясно одне, період абсолютної гегемонії Вашингтона завершився, і щоб досягти цілей,

американцям необхідно поділитися своїм лідерством, хоча б тому, що вони не спроможні справитися з численними світовими проблемами, зокрема – соціальними.

На сучасному етапі розвитку процесу глобалізації досягнення соціальних цілей можливо лише при умові спільних і узгоджених дій низки міжнародних організацій.

Міжнародні організації, зокрема ООН і МОТ відіграють значну роль у встановленні і розвитку нормативної бази міжнародного співдружності та розвитку гуманітарної сфери. В умовах зростаючої глобалізації економіки діяльність міжнародних організацій стає найважливішим фактором реагування соціальних проблем на національному і глобальному рівнях.

В умовах стрімкого розвитку глобалізації слід фундаментально переглянути політику і систему глобального регулювання. Її пріоритетами повинні стати:

– проведення міжнародної політики і практики з урахуванням соціальних проблем та прав людини;

– охорона безпеки людини;

– зменшення соціальної нерівності, ліквідувати її проявів усередині країн та між країнами;

– дотримання рівноправ'я в процесі переговорів і в структурах міжнародного регулювання;

– наявність і свого роду консолідації ділової і менеджерської еліти на світовому просторі;

– формування нової глобальної архітектури, яка відповідає глобальним потребам XXI сторіччя.

Фахівці ООН справедливо вважають, що глобалізація тільки тоді буде сприйматися позитивно, якщо вона буде характеризуватися такими поняттями, як:

– етика – менше порушень прав людини і більше уваги до людських цінностей;

– справедливість – мінімальні відмінності на рівні життя людей в одній країні і різних державах;

– інтеграція – зменшення масштабів маргіналізації та ізоляції народів і країн;

– безпека людини – менше нестабільності у суспільстві;

– людська безпека менше руйнування і погіршення довколишнього середовища.

Висловлене дозволить зробити висновок, що на початку XXI століття глобалізація, з одного боку, підвищує ефективність економіки, з іншого – потенційно загрожує демонтажем усієї створеної протягом минулого століття соціальної надбудови.

З другої половини XX століття на характер зміни структури національної держави почали чинити вплив процеси інтернаціоналізації і глобалізації.

Наслідком цього з'явилося утворення наднаціональних інститутів і перехід їх до компетенції цілого ряду політичних, економічних, соціальних функцій, що раніше виконувалися органами національних держав.

Це призвело, з одного боку, до збільшення числа національних державно-правових інститутів, орієнтованих на задоволення потреб наднаціональних організацій, з іншого – ліквідацію функціонально непотрібний в нових умовах державних установ.

Яскравим прикладом у цьому відношенні може слугувати Європейський Союз із системою міждержавних органів та інститутів (Європейський Союз, Європейський парламент, Комісія Європейських спільнот, Європейський суд тощо) та формуванням в інституційній структурі держав – членів ЄС органів, покликаних обслуговувати потреби наддержавного взаємовідношення.

Зростає і міжнародна роль неурядових організацій. Формується глобальна політична система, у якій національні держави є лише однією із зіставних. Їм доводиться все більше «поділяти владу» з іншими акторами по міжнародній арені. Це дає підставу говорити про зазначені тенденції до соціалізації держави у відповідь на виклик глобалізації, що слугує передумовою успішної інтеграції національного суспільства до всесвітнього суспільства.

Нині складаються умови, в яких зовнішньополітична діяльність України на базі «багатовекторності» не відповідає ані внутрішній ситуації, ані геополітичним процесам. Водночас позиціонування України як держави з незалежною зовнішньою політикою, виходячи з її практичної можливості забезпечувати свою присутність на міжнародній арені, майже не можливе.

З одного боку, Україна сама потребує того, що вимагає від неї Захід – посилення демократії, розбудови ринкової економіки, незалежної судової системи, забезпечення свободи ЗМІ, вільного волевиявлення громадян. Це збігається з її національними інтересами. З іншого – посилення впливу Росії, активізація зусиль для залучення України до Євразійських структур та намагання послабити Українську державу В зв'язку з цим змінюється контекст взаємостосунків Україна – ЄС.

Це підкріплюється різними як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками. По-перше, зближенню з ЄС сприяють геополітичні процеси. Членами Євросоюзу стають не просто

пострадянські держави, але й деякі колишні республіки СРСР. Динамічно розвивається й торговельно-економічне співробітництво між Україною та Європейським Союзом. Стабільно зростає двосторонній зовнішньоторговельний оборот та прямі іноземні інвестиції з країн ЄС в Українську економіку. Сьогодні ЄС є найбільшим зовнішньоторговельним партнером України у світі.

По-друге, результати президентських виборів в Україні підняли досить високу хвилю сподівань на вступ України до ЄС. Зміна позицій викликана:

а) чіткою асоціацією на заході зміни нової системи влади зі зміною політичного режиму;

б) зміною ставлення до Євроінтеграції на державно – інституціональному рівні України: поступово зростає рівень державних інститутів, які займаються Євроінтеграцією;

в) суттєві зміни у ставленні заходу до України. Якщо раніше заяви про вступ України до ЄС негативно сприймалися у керівних інституціях Євросоюзу, то сьогодні про безперспективність членства не говорить ніхто [3].

Однак слід чітко розрізняти два поняття: проведення символічної політики (вербального вирішення очікуваної діяльності) та виконання умов вступу до Євросоюзу. Так, Україну почали позитивно сприймати в демократичному світі, але не слід забувати, що сьогодні лише закладаються передумови нової моделі держави і суспільства, і при цьому багато що залежить від волі як еліти, так і всього українського народу. Україна має відповідати копенгагенським критеріям, які передбачають стабільність установ, що гарантують демократію, верховенство права, забезпечення прав людини, повагу і захист прав меншин, ринкову економіку. Окрім цього, вона має взяти на себе зобов'язання, які випливають із членства ЄС. Так, Україна стала учасницею значної кількості важливих міжнародних договорів. Однак це не має визначального впливу на її внутрішню політику.

Варто підкреслити, що усі країни – сусіди ЄС мають різний рівень розвитку.

Треба взяти до уваги і різний стан та інтенсивність нинішніх відносин країн «сусідів» з ЄС, а також юридичну форму. Так, з деякими країнами Середземномор'я відносини здійснюються на основі діючих угод про асоціацію (фактично про зону вільної торгівлі). З іншого боку, підкреслюється, що угоди про партнерство та співробітництво між ЄС та РФ, Україною і Молдовою, які діють на разі, не передбачають, на відміну від угод про асоціацію, ні преференційного режиму в торгівлі, ані часових рамок зближення у регуляторній сфері.

Відповідно до різного стану реформ та економічного розвитку очікується і різна динаміка подальшого процесу у відносинах з ЄС. Незважаючи на однакові можливості, що пропонуються, диференціація між країнами «сусідами» буде залишатися основою нової політики сусідства.

Особливу увагу у новій концепції приділено правовим аспектам. Максимізація економічної активності та виробництва, прискорення економічного зростання у країнах «сусідах» потребують, за концепцією, імплементації функціонуючої правової системи сильною регуляторною владою та ефективною незалежною судовою владою, які мають повноваження захищати права власності. Встановлення пан-європейського рівня відкритого та інтегрованого ринку, що діє на основі сполучних гармонізованих правил і подальшої лібералізації, принесе, за концепцією, значні економічні та інші вигоди як ЄС, так і сусідам.

Згідно до концепції *acquis communautaire*, це міцна установлена модель, на якій треба засновувати функціонуючі ринки та загальні стандарти для промислових товарів, послуг, транспортних, енергетичних та телекомунікаційних мереж, захисту довкілля в змозі було б слугувати моделлю для країн, що вдаються до інституціональних та економічних реформ. Щодо зон вільної торгівлі, передбачених угодами про партнерство та співробітництво (в тому числі і з Україною). При цьому Євросоюз продовжуватиме допомагати в боротьбі з корупцією, у зміцненні верховенства права та незалежності суду.

Членство у світовій організації торгівлі розглядається для країн, що подали заявки на вступ до СОТ (в тому числі Україна), як інтеграційна частина позитивної економічної програми та розширення торгівельних та інвестиційних зв'язків з ЄС.

Коли йдеться про вигоду, якою «сусіди» будуть користуватися від перспективи більш тісної економічної інтеграції до Європейського Союзу, підкреслюється, що вона отримується за конкретний прогрес, що демонструє спільні цінності та ефективну імплементацію політичних, економічних та інституціональних програм.

Цей процес має включати «вирівнювання» законодавства щодо *acquis communautaire*. «Вирівнювання» є вочевидь, більш високим ступенем правової інтеграції порівняно з «наближенням» до законодавства ЄС з метою досягнення «суміжності» про що зазначається в угодах про партнерство та співробітництво, зокрема в угоді з Україною (ст. 51).

Але концепція «сусідства» йде ще далі. За для того, щоб ті чи інші країни «сусіди», які прагнуть втілення подальших реформ, закріплювалися на внутрішньому ринку Європейського Союзу, а їх інтеграція та процеси лібералізації забезпечували вище зазначені «чотири свободи» ЄС має бути готовим до тісної співпраці з такими країнами у відбудові їх здатності не тільки до «вирівнювання», а й до імплементації часів *acquis communautaire*.

На довгострокову перспективу вище зазначені ініціативи мають просуватися далі у напрямку домовленості, у якій відносини Європейського Союзу з сусідніми країнами, в кінцевому рахунку поєднуються у такі тісні політичні та економічні зв'язки, які на разі використовуються у Європейському економічному просторі (ЄЕП), у який входять ЄС, Норвегія, Ліхтенштейн та Ісландія. Хоча інтеграційна форма подібна до Європейського економічного простору, не включає, на відміну від рівня інтеграції у самому Європейському Союзі, єдиної торговельної політики та єдиного митного тарифу, перспектива інтеграції, подібної до ЄЕП, накладатиме на країни «сусіди» більш глибоких та ширших обов'язків, особливо коли йдеться про «вирівнювання» із законодавством Співтовариства або про імплементацію. Разом з тим, це не визначає відміну існуючої регламентації відносин з країнами «сусідами». Зокрема, діючих нині угод про партнерство та співробітництво (УПС). Навпаки, ця регламентація буде доповнюватися та будуватися на існуючих стратегіях і домовленостях. Повна імплементація та використання положень, що містяться в угодах (зокрема, в EGPC з Україною), залишається необхідною передумовою для будь-якого нового розвитку відносин. Після цього буде вивчатися питання про нові «сусідські угоди», що будуватимуться на існуючих договірних відносинах. «Сусідські угоди» будуть доповнювати існуючі договірні відносини, коли Європейський Союз та сусідня країна вийшли за існуючі рамки, приймають на себе нові функції та обов'язки. Визначається перспектива діалогу на основі існуючих рамок відносин, зокрема УПС для спільного аналізу досягнень та невдач у реформах на поточний період.

Поряд з тим існуюча практика опрацювання короткострокових спільних стратегій буде змінюватися на середньострокові «плани дій». Тільки згідно з їх виконанням можливе розповсюдження існуючих до Європейського союзу програм та документів на країни «сусіди».

Аналіз концепцій приводить до наступних висновків:

пріоритетна роль для запровадження «нової політики сусідства» щодо України належить економічним, зокрема, торговельним відносинам та створенню зони вільної торгівлі, поступовій інтеграції України до внутрішнього ринку Євросоюзу з його «чотирма свободами» і аж до створення відносин, ідентичних відносин Європейського економічного простору (ЄПП);

правова інтеграція є невід'ємною умовою для користування преференційним режимом торгівлі та для інтеграції України до внутрішнього ринку Європейського Союзу;

Оскільки визначено нову форму можливого доповнення до УПС – «сусідську угоду», 10 строк дії УПС Україна – ЄС, який вже закінчується, може бути пролонговано з доповненням Угоди повинен «сусідським» документом;

Перед Україною відкривається перспектива запровадження нових видів правової інтеграції до Європейського Союзу: «вирівнювання» щодо *acquis communautaire* та імплементації його частин, перш за все – частин, що регулюють економіку. Це означає уніфікацію як новий алгоритм правової інтеграції для країн, що не є членами Європейського Союзу.

Розглянувши передумови, що склались необхідно визначитися з першочерговими завданнями, які постали нині перед Україною у зв'язку з її євроінтеграційними намірами:

Визначення України як країни з ринковою економікою.

Спрощення візового режиму з країнами Європейського союзу.

Вступ до світової організації торгівлі (при умові захисту українського виробництва).

Створення зони вільної торгівлі Україна – ЄС.

Крім виконання євро вимог, які висуваються перед Україною, необхідно проявляти активну позицію і за іншими напрямками.

– і налагоджені тісних двосторонніх стосунків з країнами з впливовими членами ЄС (ФРН, Франція, Велика Британія);

– в посиленні використання США в напрямку євроатлантичної інтеграції;

– у формуванні іміджу України як самостійної та економічно перспективної країни;

– в залученні іноземних інвестицій та перетворенні Європейського бізнесу на лобіста українських інтересів;

– у формуванні високої політичної культури всіх верств нашого суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вишняков О. К. Стратегія «нового сусідства» ЄС: новий алгоритм правової інтеграції / О. К. Вишняков // Актуальні проблеми політики. Вип. 22. — Одеса, 2004. — С. 210-212
2. Кафарський В. Україна — ЄС: нові перспективи націотворення / В. Кафарський // Політичний менеджмент. — 2008. — № 3(12). — С. 3-15.

Халапсис А. В. – доктор философских наук, профессор кафедры философии Национальной металлургической академии Украины.

УДК 11

НУЖДАЕТСЯ ЛИ МЕТАФИЗИКА В «ОПРАВДАНИИ»?

У статті розглядається питання про статус метафізики як науки та її місце в системі знання. Автор стверджує, що можливість метафізики реалізується в її здатності ефективно вирішувати актуальні проблеми сучасності.

Ключові слова: метафізика, наука, дискурс.

В статье рассматривается вопрос о статусе метафизики как науки и её месте в системе знания. Автор утверждает, что возможность метафизики реализуется в её способности эффективно решать актуальные проблемы современности.

Ключевые слова: метафизика, наука, дискурс.

This article discusses the status of metaphysics as a science and its place in the system of knowledge. The author argues, that the possibility of metaphysics is realized in its ability to effectively address the pressing problems of today.

Key words: metaphysics, science, discourse.

Постановка проблемы. Как возможна метафизика? Этот вопрос со времен Канта задают себе все те, кто в той или иной степени ей сопричастен. Впрочем, один и тот же вопрос может иметь совершенно разный смысл и содержание применительно к разным познавательным ситуациям и разным эпохам мысли. Для рационалиста Канта, поставившего перед собой грандиозную задачу определения возможностей и границ чистого разума, вопрос о возможности метафизики как теоретически легитимной формы деятельности, органично вытекает из его исследовательской стратегии. Фигурально говоря, если бы в «Критике чистого разума» этот вопрос эксплицитно не стоял, то он (вопрос о возможности метафизики) «поставил бы сам себя» в «теле» кантовских рассуждений. Можно соглашаться или не соглашаться с тем ответом, который дал на свой вопрос кёнигсбергский мыслитель, но несомненно сама фундаментальность этого вопроса для «Критики чистого разума».

Однако «вырвавшись» за пределы трансцендентальной философии своего автора, кантовский вопрос стал, так сказать, «жить своей собственной жизнью», в чем-то содействуя самосознанию и самоопределению метафизики, а в чем-то, рискуем утверждать, препятствуя этому. В чем заключается это препятствие?

Цель данной статьи заключается в попытке идентификации метафизики как научной дисциплины.

Редкая работа, посвященная метафизике (по крайней мере, написанная автором, прямо определяющим свою метафизическую принадлежность), обходится без обсуждения этого вопроса. В принципе, стремление к четкому определению познавательных возможностей и статуса научной дисциплины может только приветствоваться. Но тот факт, что подобным вопросом задаются слишком часто, заставляет заподозрить, что дело здесь не только и не столько в научной этике, сколько в чем-то другом, лишь по видимости схожем со стандартными процедурами научного дискурса. Какой-то болезненной неуверенностью веет от попыток в очередной раз, проделав головокружительные трюки спекулятивный умозаключений, прийти к выводу, что метафизика все же возможна, что она все же имеет отношение к познанию, что она все же нужна и т.д. и т.п. Откуда такая неуверенность?

Как часто, к примеру, биологи задают вопрос: «Как возможна биология?». Не очень часто. Не часто подобного рода вопросы мучают и представителей других наук. И ведь дело не в том, что их